

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Затверджено  
Вченою радою факультету журналістики  
протокол № 2 від 26 вересня 2023 р.  
Голова Вченої ради, декан (директор)



В.В.Костюк  
ініціали, прізвище

**ТЕКСТОЛОГІЧНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ У СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЯХ**


РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ  
підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти  
ступеня доктора філософії  
зі спеціальності 061 – Журналістика  
освітньо-наукова програма Журналістика

Укладач:

**Мірошниченко П. В.**, доцент катедри журналістики, кандидат філологічних наук, доцент

Погоджено:

Гарант освітньо-наукової програми

  
підпис

К.Г.Сірінюк-Долгарьова  
ініціали, прізвище

Запоріжжя 2023

## 1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна, вечірня, заочна форми навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>06 Журналістика</u> (шифр і назва)	вбіркова
		Цикл професійної підготовки
Змістових модулів –4	Спеціальність 061 Журналістика (код і найменування)	<b>Рік підготовки:</b>
Загальна кількість годин – 90		2-й
		<b>Лекції</b> 10 год.
		<b>Практичні</b> 22 год.
Освітньо-наукова програма <u>Журналістика</u> (назва програми)		<b>Самостійна робота</b>
Рівень вищої освіти: <b>третій</b> (доктор філософії)		58 год.
		<b>Вид підсумкового контролю:</b> залік

На 3 кредити – 24 ауд. год; на 4 кредити – 32 ауд. год., на 6 кредитів – 48 ауд. год.

## 2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Метою** навчальної дисципліни «Текстологічні методи досліджень у соціальних комунікаціях» є ознайомлення аспірантів і аспіранток із з провідними методами дослідження текстової інформації в соціальних комунікаціях, з методикою організації та проведення текстуального аналізу в межах моно/ поліметодологічного дослідження, з принципами застосування релевантних текстологічних методів у власних дисертаційних дослідженнях.

**Основні завдання** курсу: ознайомлення з історичними та теоретико-методологічними основами текстології, зі специфікою виокремлення текстологічних досліджень із власне текстології – філологічної дисципліни літературознавчої галузі; розкриття феномена текстуальності сфери соціальних комунікацій; ознайомлення з історичними, теоретико-методологічними, структурно-організаційними особливостями герменевтичного аналізу, дискурс-аналізу, концептуального аналізу, інтент-аналізу, контент-аналізу, з ефективними способами їх використання в дослідженнях масово комунікаційних процесів.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні досягти таких програмних **компетентностей і програмних результатів навчання:**

(ЗК і СК обираються викладачем самостійно (виходячи зі змісту дисципліни) з їх переліку в освітньо-науковій програмі. Результати навчання (ПРН) також беруться з відповідного переліку, але не довільно, а ті, що відповідають обраним ЗК, СК за матрицею відповідності компетентностей і ПРН (друга матриця в освітньо-науковій програмі)

Програмні компетентності	
ЗК 2	Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями, застосовувати їх у практичних ситуаціях.

ЗК 3	Здатність до формування системного наукового світогляду та загального культурного кругозору.
ЗК 4	Здатність до критичного мислення.
ЗК 6	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу наукової інформації з різних джерел; використання інформаційно-комунікаційних технологій у дослідницькій та викладацькій діяльності.
ЗК 13	Здатність до міжособистісної взаємодії та комунікації; володіння технікою публічних виступів, риторики та аргументації.
СК 1	Здатність до засвоєння теоретико-методологічних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за спеціальністю 061 Журналістика, термінології з досліджуваного наукового напрямку.
СК 2	Здатність досліджувати медіасередовище, керуючись релевантною методологією та методами наукових медійних досліджень.
СК 3	Здатність збирати дані для медіазнавчого дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх.
СК 7	Здатність до всебічного аналізу соціокультурних процесів, до моделювання та прогнозування тенденцій розвитку медіасфери.
СК 8	Здатність критично оцінювати медіаландшафт, цифрові тенденції його розвитку, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної практики.
<b>Програмні результати навчання</b>	
ПРН 1	Демонструвати системний науковий світогляд та загальний культурний кругозір; володіти техніками і технологіями критичного мислення.
ПРН 4	Застосовувати правила академічного письма для підготовки наукового звіту, презентації, статті, монографії, дисертації; розуміти особливості підготовки і подання публікацій до видань, що входять до міжнародних наукометричних баз даних
ПРН 6	Використовувати методи і способи ефективної комунікації та міжособистісної взаємодії в академічному середовищі
ПРН 7	Оволодіти сучасними знаннями та застосовувати їх у практичній діяльності; здійснювати абстрактний аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей; демонструвати відданість їх розвитку у передових контекстах професійної та наукової діяльності в галузі журналістики
ПРН 8	Започаткувати, планувати, проводити та коригувати послідовний процес ґрунтового наукового дослідження в галузі журналістики, що дає можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання; відповідати за якість проведених досліджень та достовірність їх результатів
ПРН 9	Систематизувати та узагальнювати отримані наукові результати, представляти їх у вигляді: наукової доповіді (тез), статті, звіту про виконання НДР, монографії, дисертації; забезпечувати захист прав інтелектуальної власності
ПРН 10	Ініціювати, розробляти та/або реалізовувати освітні і наукові проєкти у галузі журналістики на національному та міжнародному рівнях; володіти навичками роботи у колективі, забезпечувати його організацію та координацію
ПРН 11	Здійснювати пошук, оброблення та аналіз наукової інформації в галузі журналістики, її систематизацію та узагальнення; використовувати інформаційно-комунікаційні технології у дослідницькій та викладацькій діяльності

ПРН 13	Вільно спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою (у тому числі міжнародною), суспільством у цілому; демонструвати навички публічних виступів, аргументації та риторики
ПРН 17	Забезпечувати безперервний саморозвиток та самовдосконалення протягом життя
ПРН 18	Застосовувати критичне мислення під час аналізу соціокультурних та інших трансформаційних процесів у медіасфері, її традиційному і цифровому середовищі.
ПРН 19	Ґрунтовно володіти основними концепціями, теоріями комунікацій, знаннями з історії розвитку та сучасного стану наукових знань у галузі журналістики
ПРН 20	Ґрунтовно володіти методологією, методами та термінологічним апаратом наукового дослідження у галузі журналістики

### 3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

#### **Змістовий модуль 1. *Текстоцентризм у соціогуманітаристиці***

**Тема 1. Текстологія як галузь гуманітарного знання.** Текстологія як філологічна літературознавча дисципліна, її виникнення та еволюція. Види та ознаки наукового дослідження текстів. Специфіка виокремлення текстологічних досліджень із власне текстології. Застосування методу текстуального аналізу у сучасному науковому дослідженні.

#### **Змістовий модуль 2. *Текстоцентризм у соціальних комунікаціях***

**Тема 2. Феномен текстуальності сфери соціальних комунікацій.** Соціальні комунікації як наука: проблемно-тематичний зріз, специфіка наукового пошуку; текст у соціальних комунікаціях: підходи до визначення, інтерпретації, наукового дослідження.

#### **Змістовий модуль 3. *Текст крізь призму герменевтики та дискурс-аналізу***

**Тема 3. Історичні, теоретико-методологічні, структурно-організаційні особливості герменевтичного та дискурс-аналізу.** Визначення, предметно-проблемна сфера застосування методів герменевтичного та дискурс-аналізу. Розгляд класичних/хрестоматійних прикладів використання цих методів. Особливості застосування герменевтичного та дискурс-аналізу в соціальних комунікаціях: закордонний і український контекст. Релевантність застосування герменевтичного аналізу й дискурс-аналізу у сучасних наукових дослідженнях.

#### **Змістовий модуль 4. *Контент як текст***

**Тема 4. Історичні, теоретико-методологічні, структурно-організаційні особливості концептуального аналізу, інтент-аналізу, контент-аналізу.** Визначення, предметно-проблемна сфера застосування методів концептуального аналізу, інтент-аналізу, контент-аналізу. Розгляд класичних/хрестоматійних прикладів використання цих методів. Особливості застосування цих методів у соціальних комунікаціях: закордонний і український контекст. Релевантність застосування методів концептуального аналізу, інтент-аналізу, контент-аналізу у сучасних наукових дослідженнях.

#### 4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л.	прак т.	сам. роб.
1	2	3	4	5
<b>Змістовий модуль 1. <i>Текстоцентризм у соціогуманітаристиці</i></b>				
Тема 1. Текстологія як галузь гуманітарного знання.	16	2	4	10
Разом за змістовим модулем 1	16	2	4	10
<b>Змістовий модуль 2. <i>Текстоцентризм у соціальних комунікаціях</i></b>				
Тема 2. Феномен текстуальності сфери соціальних комунікацій.	16	2	4	10
Разом за змістовим модулем 2	16	2	4	10
<b>Змістовий модуль 3. <i>Текст крізь призму герменевтики та дискурс-аналізу</i></b>				
Тема 3. Історичні, теоретико-методологічні, структурно-організаційні особливості герменевтичного та дискурс-аналізу.	20	2	8	10
Разом за змістовим модулем 3	20	2	8	10
<b>Змістовий модуль 4. <i>Контент як текст</i></b>				
Тема 4. Історичні, теоретико-методологічні, структурно-організаційні особливості концептуального аналізу, інтент-аналізу, контент-аналізу.	20	4	6	10
Разом за змістовим модулем 4	20	4	6	10
<b><i>Підсумкове тестування</i></b>	2			2
<b><i>Підготовка фінального проєкту: доповідь про релевантний/релевантні метод/ди текстуального аналізу в наукових дослідженнях соціальних комунікацій.</i></b>	16			16
Усього годин	90	10	22	58

#### 5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ теми	Назва теми	Кіл-ть годин
<b>Змістовий модуль 1. <i>Текстоцентризм у соціогуманітаристиці</i></b>		
1.	Тема 1. Текстологія як галузь гуманітарного знання.	2
	Разом за змістовим модулем 1	2
<b>Змістовий модуль 2. <i>Текстоцентризм у соціальних комунікаціях</i></b>		
2.	Тема 2. Феномен текстуальності сфери соціальних комунікацій.	2
	Разом за змістовим модулем 2	2
<b>Змістовий модуль 3. <i>Текст крізь призму герменевтики та дискурс-аналізу</i></b>		
3.	Тема 3. Історичні, теоретико-методологічні, структурно-організаційні особливості герменевтичного та дискурс-аналізу.	2

	Разом за змістовим модулем 3	2
<b>Змістовий модуль 4. <i>Контент як текст</i></b>		
4.	Тема 4. Історичні, теоретико-методологічні, структурно-організаційні особливості концептуального аналізу, інтент-аналізу, контент-аналізу.	4
	Разом за змістовим модулем 4	4
Усього годин		10

## 6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ теми	Назва теми	Кіл-ть годин
<b>Змістовий модуль 1. <i>Текстоцентризм у соціогуманітаристиці</i></b>		
1	Тема 1. Текстологія як галузь гуманітарного знання.	4
	Разом за змістовим модулем 1	4
<b>Змістовий модуль 2. <i>Текстоцентризм у соціальних комунікаціях</i></b>		
2	Тема 2. Феномен текстуальності сфери соціальних комунікацій.	4
	Разом за змістовим модулем 2	4
<b>Змістовий модуль 3. <i>Текст крізь призму герменевтики та дискурс-аналізу</i></b>		
3.	Тема 3. Історичні, теоретико-методологічні, структурно-організаційні особливості герменевтичного та дискурс-аналізу.	8
	Разом за змістовим модулем 3	8
<b>Змістовий модуль 4. <i>Контент як текст</i></b>		
4.	Тема 4. Історичні, теоретико-методологічні, структурно-організаційні особливості концептуального аналізу, інтент-аналізу, контент-аналізу.	6
	Разом за змістовим модулем 4	6
Усього годин		22

## 7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ теми	Назва теми	Кіл-ть годин
<b>Змістовий модуль 1. <i>Текстоцентризм у соціогуманітаристиці</i></b>		
1	Тема 1. Текстологія як галузь гуманітарного знання.	10
	Разом за змістовим модулем 1	10
<b>Змістовий модуль 2. <i>Текстоцентризм у соціальних комунікаціях</i></b>		
2	Тема 2. Феномен текстуальності сфери соціальних комунікацій.	10
	Разом за змістовим модулем 2	10
<b>Змістовий модуль 3. <i>Текст крізь призму герменевтики та дискурс-аналізу</i></b>		
3.	Тема 3. Історичні, теоретико-методологічні, структурно-організаційні особливості герменевтичного та дискурс-аналізу.	10
	Разом за змістовим модулем 3	10
<b>Змістовий модуль 4. <i>Контент як текст</i></b>		
4.	Тема 4. Історичні, теоретико-методологічні, структурно-організаційні особливості концептуального аналізу, інтент-аналізу,	10

	контент-аналізу.	
	Разом за змістовим модулем 4	10
	<b>Підсумкове тестування</b>	2
	<b>Підготовка фінального проєкту</b>	16
Усього годин		58

## 8. ВИДИ КОНТРОЛЮ І СИСТЕМА НАКОПИЧЕННЯ БАЛІВ

№ змістового модуля	Вид контролю	Кіл-ть балів
<b>ПОТОЧНИЙ</b>		
1	<i>Доповідь</i> : специфіка виокремлення текстологічних досліджень із власне текстології ( <i>max 5 балів</i> ).	5
	<i>Доповідь</i> . презентувати ідею застосування методу текстуального аналізу у власному науковому дослідженні (здати у формі документа MS Word) ( <i>max 5 балів</i> )	5
2	<i>Доповідь</i> : соціальні комунікації як наука: проблемно-тематичний зріз, специфіка наукового пошуку ( <i>max 5 балів</i> ).	5
	<i>Дискусія</i> : текст у соціальних комунікаціях: підходи до визначення, інтерпретації ( <i>max 5 балів</i> )	5
	<i>Тестування</i> .( <i>max 10 балів</i> )	10
3	<i>Доповідь</i> : особливості застосування герменевтичного та дискурс-аналізу в соціальних комунікаціях: закордонний і український контекст ( <i>max 5 балів</i> )	5
	<i>Дискусія</i> : про релевантність застосування герменевтичного аналізу й дискурс-аналізу у власних наукових дослідженнях ( <i>max 5 балів</i> ).	10
4	<i>Доповідь</i> : особливості застосування цих методів у соціальних комунікаціях: закордонний і український ( <i>max 5 балів</i> )	5
5.	<i>Тестування</i> .( <i>max 10 балів</i> )	10
6	<i>Дискусія</i> : Про релевантність застосування методів концептуального аналізу, інтент-аналізу, контент-аналізу у власних наукових дослідженнях ( <i>max 5 балів</i> )	5
	<i>Загалом за поточним контролем</i>	60
<b>ПІДСУМКОВИЙ</b>		
	Залік, зокрема	40
	<i>Тестування у системі Moodle</i>	20
	<i>Підготовка фінального проєкту</i>	20
Разом:		100

## 9. Критерії оцінювання

№ №	Контрольні заходи	Критерії оцінювання
<b>ПОТОЧНИЙ</b>		
1	Доповідь	Максимальна кіл-ть балів – 5. При цьому оцінюється глибина розуміння обраної теми доповіді (2 бали), логічність та послідовність викладення матеріалу (2 бали), відповіді на питання (1 бал)
2	Дискусія	Максимальна кіл-ть балів – 5. При цьому оцінюється глибина розуміння теми дискусії та ступінь аргументації висловлюваних думок (2 бали), уміння відстоювати свою точку зору, бути логічним та послідовним (2 бали), активність та ініціативність (1 бал)
3	Тестування	2 тести по 10 балів кожен (за 1-й і 2-й пів семестри, проводяться онлайн на платформі Moodle).
<b>ПІДСУМКОВИЙ</b>		
4	Тестування	Максимальна кіл-ть балів – 20. Тест складається з 20 питань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.
5	Фінальний проєкт	Максимальна кіл-ть балів – 20. обсяг – 10 сторінок А4. Times New Roman, 14 pt, 1,5 інтервал. Презентація (10-12 слайдів) повинна бути актуальна за темою, структурно гармонійна та цілісна, змістовна, мовностилістично досконала. Завдання виконано у повному обсязі, без логічних, фактологічних, стилістичних, орфографічних і граматичних помилок, використана професійна термінологія, презентація відповідає змісту проєкту, логічно ілюструє його – 20-15 балів; 2) завдання виконано частково, з лексичними, орфографічними та граматичними помилками, презентація не в повному обсязі відображає зміст проєкту, частково ілюструє його – 14-8 балів; 3) завдання виконано з великою кількістю помилок, презентація або не відповідає змісту проєкту, або взагалі відсутня – 0-7 балів.

**Шкала оцінювання: національна та ECTS**



<i>За шкалою ECTS</i>	<i>За шкалою університету</i>	
A	90 – 100 (відмінно)	
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)
C	75 – 84 (добре)	
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)
E	60 – 69 (достатньо)	
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)	

**Оцінка 5 (відмінно) (90 – 100 балів)** виставляється, якщо здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано викладає його під час усних виступів та надання письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; демонструє високий рівень застосування отриманих умінь і навичок, а також оригінальний підхід під час виконання практичних завдань.

**Оцінка 4 (добре) (74 – 89 балів)** виставляється, якщо здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та надання письмових відповідей; в основному розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу; демонструє високий рівень застосування отриманих умінь і навичок під час виконання практичних завдань. Проте при викладенні деяких теоретичних питань та вирішення практичних завдань йому не вистачає достатньої глибини та аргументації, може припускатися окремих несуттєвих неточностей та незначних помилок.

**Оцінка 3 (задовільно) (60 – 73 бали)** виставляється, якщо здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та надання письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації; демонструє середній рівень застосування отриманих умінь і навичок під час виконання практичних завдань, припускаючись при цьому суттєвих неточностей та окремих помилок.

**Оцінка 2 (незадовільно з можливістю повторного складання) (35 – 59 балів)** виставляється, якщо здобувач слабо володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та надання письмових відповідей; демонструє низький рівень застосування отриманих умінь і навичок під час виконання практичних завдань, припускаючись суттєвих помилок та неточностей.

**Оцінка 1 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) (0 – 34 бали)** виставляється, якщо здобувач майже не володіє навчальним матеріалом, не в змозі розкрити зміст більшості питань під час усних виступів та надання письмових відповідей; не вміє застосовувати отримані вміння й навички під час виконання практичних завдань.

## **10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ**

### **ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА**

1. Костенко Н., Іванов В. Досвід контент-аналізу: моделі та практики : монографія. Київ : Центр вільної преси, 2003. 200 с.
2. Кулик В. Дискурс українських медій: ідентичності, ідеології, владні стосунки. Київ : Критика, 2010. 656 с.
3. Мірошніченко П. Концептуальний аналіз у мас-медійних дослідженнях/ Методологія досліджень мас-медіа: робоча книга/ за заг. ред. К. Г. Сіріньок-Долгарьової. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. С. 93-101.
4. Семенець О. Дискурс-аналіз як міждисциплінарний підхід у медіадослідженнях/ Методологія досліджень мас-медіа: робоча книга/ за заг. ред. К. Г. Сіріньок-Долгарьової. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. С. 69-92.
5. Сіріньок-Долгарьова К. Контент-аналіз як метод дослідження змісту медіа-повідомлень/ Методологія досліджень мас-медіа: робоча книга/ за заг. ред. К. Г. Сіріньок-Долгарьової. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. С. 50-55.
6. Чудовська І. А. Інтент-аналіз як спроба реконструкції тонких ментальних структур свідомості/ Методологія досліджень мас-медіа: робоча книга/ за заг. ред. К. Г. Сіріньок-Долгарьової. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. С. 102-106.

### **ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА**

7. Квіт С. Герменевтика стилу: монографія. Київ : Вид. дім «Києво-Моги́л. акад.», 2011. 144 с.

8. Концептосфера українського інтернет-сегменту/ Виговська Н., Любченко Ю., Мірошніченко П., Носко А., Островська Н., Сірінюк-Долгарьова К./ Медіакультура в контексті міждисциплінарних досліджень : монографія / за загал. наук. ред. В. В. Березенко, М. А. Лепського, О. О. Семенець. Запоріжжя : Кераміст, 2017. С. 128-162.
9. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник. Полтава : Довкілля, 2008. 712 с.
10. Селігей П. О. Світло і тіні наукового стилю : монографія. Київ: Критика, 2016. 628 с.
11. Семенюк Е. П. Філософія сучасної науки і техніки : підручник затв. МОНУ. Львів : Світ, 2006. 152 с.

#### ***Інформаційні ресурси***

12. Oxford Reference Online [Інтернет-ресурс] : Електронні версії словників, довідників та енциклопедій видавництва Oxford University Press. Розділ: гуманітарні і соціальні науки: класика, історія та археологія, міфологія і фольклор, релігія і філософія.